

Nr 32.

Ankom till riksdagens kansli den 8 oktober 1940 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av ett område av kronoegendomen Hjära nr 1 i Malmöhus län.

(2:a avd.)

I propositionen nr 33 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden den 20 september 1940, föreslagit riksdagen medgiva, att av kronoegendomen 1 mantal Hjära nr 1 i Högseröds socken av Malmöhus län den del, som motsvaras av lotten nr 3 å en av distriktslantmätaren C. Edelberg år 1939 kopierad karta, må under vissa närmare angivna villkor försälas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 60,500 kronor med hembuds rätt för egendomens arrendator.

Kronoegendomen 1 mantal Hjära nr 1 är belägen 20 kilometer från Eslöv och 6 kilometer från Löberöds järnvägsstation samt har en areal av 93.855 hektar, varav 71.501 hektar tomt och åker, 20.282 hektar äng och 2.072 hektar impediment. Egendomens taxeringsvärde utgör 83,400 kronor.

Egendomen är utarrenderad till den 14 mars 1941. Arrendet, som sedan 1933 utgått med dels vissa persedlar att lösas med penningar efter senast för länet fastställda pris enligt litt. A i markegångstaxan och dels därutöver 1,500 kronor, uppgick för arrendeåret 14 mars 1939—14 mars 1940 till 3,141 kronor 45 öre.

Statens jordnämnd har i skrivelse till domänstyrelsen den 26 juni 1937 funnit, att egendomens byggnadsbestånd väl kunde motivera en minskning av egendomen med omkring 30 hektar. Lämpligast kunde detta ske genom att all mark norr om stora vägen och därjämte ett område om cirka 4.75 hektar söder om samma väg i västra delen av egendomen frånskildes densamma. Dessa båda områden med därå befintliga byggnader kunde förslagsvis uppdelas till två arrendeegnahem om vardera cirka 15 hektar. Nämnden hade därför beslutat förorda områdenas överförande till arrendeegnehemsfonden per den 14 mars 1939 under vissa förutsättningar, som närmare utvecklats i skrivelsen.

Sedan egendomens arrendator, Fritz Möller, anhållit få inköpa egendomen i dess helhet, hölls *uppskattningsförrättning* å densamma den 12 juli 1940.

Av därvid fört protokoll samt en av distriktslantmätaren Edberg år 1939 kopierad karta med beskrivning inhämtas bland annat:

De två områden, som ansetts böra överflyttas till arrendeegnahemsfonden, hava å kartan betecknats med n:ris 1 och 2 samt egendomen i övrigt med nr 3. Lotten nr 1 innehåller en areal av 15.153 hektar, varav 15.107 hektar åker och 0.046 hektar avrösningsjord, lotten nr 2 16.649 hektar, varav 16.507 hektar åker och 0.142 hektar avrösningsjord, samt lotten nr 3, huvudgården, 60.356 hektar, varav 40.554 hektar tomt och åker, 14.914 hektar äng, 4.713 hektar odlingsmark samt 0.175 hektar avrösningsjord.

Uppskattningsnämnden har saluvärderat egendomen i dess helhet till 87,750 kronor och lotten nr 3 till 60,500 kronor samt arrendevärderat hela egendomen till 3,800 kronor och lotten nr 3 till 2,720 kronor.

Egendomen bör enligt uppskattningsnämndens mening försäljas antingen i dess helhet eller ock den del som blir kvar, sedan lotterna nr 1 och 2 överförts till arrendeegnahemsfonden. Nämnden ifrågasätter, huruvida det med nuvarande höga byggnadspriser kan bli ekonomiskt att uppföra byggnader till två arrendeegnahem på jord av ej bättre beskaffenhet än vad här är fallet, och förordar i första hand försäljning av egendomen i dess helhet. Nämnden tillstyrker därvid hembuds rätt för nuvarande arrendatorn, som brukat egendomen sedan 14 mars 1923 och utfört åtskilliga förbättringar å egendomen. Då arrendatorn vid arrendetidens slut icke kunnat tillgodogöra sig en mot sina utlägg härutinnan svarande nytta samt egendomen värderats med hänsyn tagen till det förbättrade skick, vari den nu befunne sig, föreslår nämnden, att saluvärdet vid hembud till arrendatorn nedsättes med 1,000 kronor eller till 86,750 kronor för egendomen i dess helhet och till 59,500 kronor för lotten nr 3. Arrendatorn har förklarat sig villig inköpa lotten nr 3 för det av uppskattningsnämnden föreslagna priset.

Med skrivelse den 10 augusti 1940 har *domänstyrelsen* underställt ärendet Kungl. Maj:ts prövning och därvid anfört bland annat:

Styrelsen har under hand hos egnahemsstyrelsen inhämtat, att det fortfarande är önskvärt, att lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas till jordfonden (motsvarar arrendeegnahemsfonden), som disponeras av egnahemsstyrelsen. Med hänsyn härtill vill domänstyrelsen ej motsätta sig, att egendomen disponeras på så sätt, att lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas till jordfonden och lotten nr 3 försäljes med hembuds rätt för arrendatorn Möller mot föreslaget saluvärde. Enligt uppfattningen inom egnahemsstyrelsen böra lotterna n:ris 1 och 2 överflyttas redan från och med den 14 mars 1941 samt beslut härutinnan fattas snarast möjligt, så att byggnadsarbetena kunna påbörjas redan innevarande höst. Domänstyrelsen hemställer därför, att ärendet, om möjligt, föreläggas den nu församlade urtima riksdagen.

Föredragande departementschefen har för egen del yttrat följande.

Mot den av domänstyrelsen föreslagna dispositionen av ifrågavarande kronoegendom har jag intet att erinra. Med hänsyn till arrendevärdet å den till försäljning avsedda lotten nr 3 erfordras riksdagens medverkan för genomförandet av försäljningen av sagda lott. Då det av skäl, som anförts av domänstyrelsen, synes önskvärt, att avgörande ifråga om egendomens disposition träffas snarast möjligt, torde proposition rörande försäljningen böra föreläggas den nu församlade urtima riksdagen. Sedan riksdagens beslut i försäljningsfrågan fattats, torde jag få ånyo anmäla ärendet för Kungl. Maj:t.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att av kronoegendomen 1 mantal Hjära nr 1 i Högseröds socken av Malmöhus län den del, som motsvaras av lotten nr 3 å en av distriktslantmätaren C. Edelberg år 1939 kopierad karta, må försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. för en köpeskilling av 60,500 kronor med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Fritz Möller, under villkor i övrigt att lotten försäljes med tillträdes rätt den 14 mars 1941, att köparen skall erlägga 4 procent ränta å köpeskillingen från sistnämnda dag till dess egendomen tillträdes, att lotten försäljes i befintligt skick, att endast kronan tillhöriga byggnader och anläggningar ingå i försäljningen, att vid försäljning till Möller denne skall äga bekomma avdrag å köpeskillingen med 1,000 kronor, att Möller och kronan i övrigt ej skola äga framställa rättsanspråk mot varandra på grund av arrendekontraktet i vad det gäller salulotten med undantag för till äventyrs oguldna arrendeavgälder och skatter, skolande köparen sålunda äga bekomma endast vad som belöper å lotten av hö, halm och gödsel, som avträdande arrendatorn har att utan ersättning avlämna, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att hava ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna, ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

Stockholm den 8 oktober 1940.

På andra särskilda utskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Johansson* i Fredrikslund, *Åkerberg*, *Oscar Olsson*, *Nilsson* i Malmö, *Tjällgren*, *Ström* i Lidköping, *Andrén*, *Berling*, *Alfred Andersson*, *Mannerskantz*, *von Heland* och *Bergman*; samt

från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Törnkvist*, *Skoglund*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Närlinge*, *Lindberg* i Umeå, *Mårtensson*, *Carlström* i Södergården, *Ericsson* i Sörsjön, *Pettersson* i Rosta och *Gustavson* i Västerås.